

HANDLINGSPLAN MOT KRENKENDE ATFERD OG MOBBING

Nes ungdomsskole

Innholdsfortegnelse:

• Handlingsplanen er laget med utg.pkt i Opplæringsloven kap 9..	2
• Det psykososiale miljøet	2
• Handlingsplikten	2
• Oppmerksomhetsplikt, opplysningsplikt	2
• Definisjoner	3
• Ordensreglement for Nes ungdomsskole	4
• Skolens ansvar for å forebygge og stanse mobbing og krenkende adferd	7
• Grunnleggende faktorer for å utvikle og opprettholde et godt læringsmiljø.....	9
○ Positive relasjoner lærer og elever	9
○ Positive relasjoner og kultur for læring blant elevene	9
○ Godt samarbeid skole – hjem	10
• Mal for arbeid med å løse krenkende adferd og mobbesituasjoner.....	10

Alle elever ved Nes ungdomsskole skal ha et godt læringsmiljø uten å bli utsatt for krenkende atferd eller mobbing

Handlingsplanen er laget med utgangspunkt i Opplæringsloven, kapittel 9 og veilederen til denne:

Opplæringslova § 9a -1 gir alle elever i grunnskolen og videregående skole rett til et godt fysisk, psykisk og sosialt skolemiljø. Bestemmelsene er ikke bare et vern mot helseskader, men krever også et skolemiljø som fremmer læring og trivsel og som er trygt for elevene. I formålsparagrafen for skolen, opplæringsloven § 1–1 siste ledd, står det:

... “Skolen og lærebedrifta skal møte elevane og lærlingane med tillit, respekt og krav og gi dei utfordringar som fremjar danning og lærelyst. Alle former for diskriminering skal motarbeidast.”

Opplæringsloven kapittel 9a handler om elevenes læringsmiljø. I § 9a–1 står det at:... «alle elevar i grunnskolen og videregående skolar har rett til eit godt fysisk og psykososialt miljø som fremjar helse, trivsel og læring».

Skolens handlingsplan skal brukes aktivt i skolehverdagen, av ansatte og elever.

Det psykososiale miljøet med utgangspunkt i § 9 a-3:

“Skolen skal aktivt og systematisk arbeide for å fremje eit godt psykososialt miljø, der den enkelte elev kan oppleve tryggleik og sosialt tilhør. Dersom nokon som er tilsett ved skolen får kunnskap eller mistanke om at ein elev blir utsett for krenkjande ord eller handlingar som mobbing, diskriminering, vald eller rasisme, skal vedkommande snarast undersøkje saka og varsle skoleleiinga, og dersom det er nødvendig og mogleg, sjølv gripe direkte inn.”

“Dersom ein elev eller forelder ber om tiltak som vedkjem det psykososiale miljøet, deriblant tiltak mot krenkjande åtferd som mobbing, diskriminering, vald eller rasisme, skal skolen snarast mogleg behandle saka etter reglane om enkeltvedtak i forvaltningslova.”

Plikt til å gjøre noe - handlingsplikten

Opplæringsloven § 9a–3 andre ledd:

“Dersom nokon som er tilsett ved skolen, får kunnskap eller mistanke om at ein elev blir utsett for krenkjande ord eller handlingar som mobbing, diskriminering, vald eller rasisme, skal vedkommande snarast undersøkje saka og varsle skoleleiinga, og dersom det er nødvendig og mogleg, sjølv gripe direkte inn.”

“En del situasjoner kan løses ved at den enkelte ansatte griper direkte inn og for eksempel irrettesetter atferden. Dersom vedkommende ansatte anser situasjonen som

truende for sin egen helse og sikkerhet, vil handlingsplikten begrense seg til å tilkalle hjelp fra kolleger og eventuelt politi.”

Skolepersonalet har oppmerksomhetsplikt og opplysningsplikt.

Opplæringslovens § 15-3 andre ledd omfatter både en opplysningsplikt på eget initiativ (meldeplikten) og en plikt til å gi opplysninger etter pålegg fra barnevernstjenesten eller fylkesnemnda. [Jf rundskriv 10-2012 fra Udir.](#)

Definisjoner:

Definisjon av krenkende atferd

Det er viktig å understreke at denne bestemmelsen handler om mer enn mobbing. Mobbing, vold, rasisme og diskriminering er bare eksempler på «krenkjande ord eller handlingar». Loven gjelder også andre former for krenkende ord eller handlinger, slik som negative, enkeltstående utsagn om en persons utseende, klær, tro, dialekt osv. Krenkende handlinger dekker også enkelte former for unnlåtelse. Et eksempel er en elev som blir systematisk utelatt fra lek og andre sosiale sammenhenger blant elevene.

Mobbing:

En person blir mobbet når han eller hun, gjentatte ganger og over tid, blir utsatt for negative handlinger fra en eller flere personer. Det er en negativ eller aggressiv handling når noen med vilje påfører en annen person skade eller smerte – ved fysisk kontakt, ved ord eller på andre måter. For å kunne bruke betegnelsen mobbing skal det også være en viss ubalanse i makt- og styrkeforholdet: den som blir utsatt for de negative handlingene, har vanskelig for å forsvare seg og er noe hjelpeløs overfor den eller de som plager ham eller henne.

Etter denne definisjonen, som også blir brukt internasjonalt, er mobbing kjennetegnet av disse tre kriteriene:

- 1) Det dreier seg om aggressiv eller ondsinnet adferd, som
- 2) gjentar seg og varer ved over en viss tid
- 3) i en mellommenneskelig relasjon som er preget av en viss ubalanse i styrke- eller maktforholdet. Mobbing inntreffer ofte uten noen åpenbar provokasjon fra offeret sin side.

Loven omfatter både direkte mobbing, med etter måten åpne angrep på offeret, og indirekte mobbing, med sosial isolering og utestenging fra gruppa.

Diskriminering:

Diskriminering innebærer at en person blir dårligere behandlet eller trakassert, for eksempel på grunn av kjønn, funksjonsdyktighet, trosbekjennelse, hudfarge, nasjonal eller etnisk opprinnelse. Diskriminering kan både være direkte og indirekte.

Rasisme:

Rasisme omfatter diskriminering på grunnlag av «rase», hudfarge eller nasjonalt eller etnisk opphav.

Bestemmelsen gjelder også krenkende ord og handlinger som ikke er mobbing, vold, diskriminering eller rasisme, slik som for eksempel enkeltstående ytringer om utseende eller funksjonshemninger.

Ord eller handlinger som i utgangspunktet ikke er ment å være krenkende, vil likevel kunne oppfattes slik. Ulike aldersgrupper og sosiale og kulturelle grupper vil ha ulike normer for adferd. Et utsagn eller en handling som ville være akseptabel innad i gruppen, vil kunne virke krenkende eller skremmende på elever utenfor denne. Her kan det være en utfordring å finne balansen mellom humor og krenkelser.

Ordensreglement for Nes ungdomsskole

Elevene ved Nes ungdomsskole skal oppleve et godt fysisk og psykososialt miljø i henhold til Opplæringslovens § 9a-1. *” Alle elever i grunnskoler og videregående skoler har rett til et godt fysisk og psykososialt miljø som fremmer helse, trivsel og læring.”*

Hensikten med ordensreglementet er å fastsette en del grunnleggende rammer for å legge til rette for et godt skolemiljø for alle involverte i skolesamfunnet.

Ringsaker har et overordnet ordensreglement som gjelder for alle skolene i kommunen. Det lokale ordensreglementet er et supplement til dette og skal ha fokus på det psykososiale miljøet, forhold som er spesielle for vår skole, samt håndtering av brudd på reglementet.

Rettigheter:

Som elev har du både rettigheter og plikter. Du har krav på at:

- Alle behandler deg på en ordentlig måte.
- Andre viser deg respekt og lar dine eiendeler være i fred.
- Du ikke skal oppleve fysisk, psykisk eller verbal plaging/mobbing. Dette gjelder også på sosiale medier.
- Du får et godt lærings og skolemiljø.

Plikter:

Du har plikt til å:

- Arbeide for å få et godt lærings- og skolemiljø.

- Behandle andre på en ordentlig måte, og gjøre ditt for at ingen i skolemiljøet utsettes for krenkende ord og handlinger. Dette gjelder også på sosiale medier.
- Vise andre respekt og la deres eiendeler i fred.
- Behandle skolens utstyr og inventar på en god måte og gjøre ditt for at skolens område ikke forsøples.
- Rette deg etter skolens og kommunens ordensreglement og instruksjoner og beskjeder fra skolens ansatte

Lokale regler:

1. Elevene skal oppholde seg på skolens område i skoletida. Skal du forlate skolens område, må du ha tillatelse fra lærer. Skolens område avgrenses av veggen mot barneskolen, gjerde mot parkering/ nabotomter, fotballbingen og Neshallen. Vi disponerer håndballbanen i friminuttene.
2. Bruk av PC, mobiltelefon og annet elektronisk utstyr i timene: Lærer styrer den pedagogiske bruken av disse.
3. Skolens datamaskiner skal kun brukes i timene og være innelåst i skapene i friminutt.
4. Det er ikke tillatt å spise godteri og drikke brus i skoletida. Eventuelle unntak fra denne regelen på spesielle dager bestemmes av trinnet.
5. Vi har åpne klasserom i de to første friminuttene. I det siste friminuttet skal elevene ut og dørene låses. Opphold i klasserommene skal foregå på en rolig måte slik at utstyr og eiendeler ikke blir ødelagt.
6. Det er utarbeidet egne regler for bruk av språklab, idrettshall, naturfagrom, bibliotek, skolekjøkken og kantine. Elevene må rette seg etter disse.
7. Det er ikke tillatt å medbringe eller benytte tobakk og andre rusmidler i skoletida og på skolens område, heller ikke på bussholdeplassen.
8. Det er ikke tillatt å medbringe farlige gjenstander som kan benyttes til å utøve skade på andre.
9. Klær som i en eller annen form inneholder symbolikk på rusmidler legges igjen hjemme i skoletiden.
10. Elevene må møte til rett tid til timene, ha med seg nødvendige skolesaker, gjøre pålagt skolearbeid, og ha respekt for undervisningen slik at man ikke ødelegger læringsutbyttet for seg selv og andre.

Konsekvenser av brudd på ordensreglementet

Brudd på ordensreglementet kan føre til nedsatt karakter i orden og adferd. Elever og foresatte kan hele tiden følge med dette gjennom fraværsmodulet i fronter. Hvis en elev står i fare for å ikke få beste ordens- eller oppførselskarakter, skal hjemmet varsles skriftlig uten unødig opphold, jf opplæringslovas §3-7

Brudd på ordensreglene kan medføre følgende tiltak alt etter sakens alvor

- Muntlig irettesettelse
- Anmerkning i fronter
- Tlf. til foreldre fra lærere eller ledelse
- Eleven ringer hjem selv i lærer eller ledelses påhør
- Tap av privilegier. (f.eks bruk av data og lov til å benytte kantina)
- Innkalling til samtale med foreldre og lærer. (+ ledelse hvis alvorlige hendelser)
- Skriftlig melding til foreldre/foresatte fra skolen, med påfølgende tlf og evt.samtale
- Inndragning av gjenstander som blir brukt på en farlig eller provoserende måte
- Pålegg om oppgaver for å rette opp skader de har påført skolens eiendom eller eiendeler
- Erstatningsansvar inntil 5000,- kr
- Ved vold, tyveri og hærværk involveres ledelsen med en gang og foreldre blir varslet. Melding til politi barnevern eller andre instanser vil bli vurdert ut ifra sakens alvor
- Utvisning i inntil 3 dager
- Bytte av klasse
- Bekymringsamtale med politiet og bruk av konfliktråd. Politianmeldelse.

Skolens ansvar for å forebygge og stoppe mobbing og krenkende adferd.

Arbeidet går ut på å:

- Bygge opp et godt læringsmiljø på hele skolen
- Sette fokus på relasjonskompetanse
- Følge nøye med på det som skjer på skolen for å avdekke mobbing
- Løse mobbesaker raskt
- Ha kontinuitet i arbeidet mot mobbing og prioritere det høyt

Det er viktig at hele skolemiljøet blir involvert i arbeidet. Elever, lærere og foreldre må engasjeres i arbeidet, og alle må få en forståelse av hvor viktig arbeidet mot mobbing er. Alle må få et eierforhold til arbeidet og delta aktivt.

Tiltak:

- Tydelig klasseledelse
- Inspeksjon ute i alle friminutt, inspektørene har gule vester
- Elevundersøkelsen
- Elevsamtaler
- Utviklingssamtaler
- Klassesamtaler
- Tema på foreldremøter
- Alle må settes i stand til å gå aktivt inn i det forebyggende arbeidet, i avdekkingen og i problemløsningen

De ansatte skal støtte hverandre og stille krav til hverandre om deltakelse. Autoritativt lederskap må praktiseres av de ansatte. Det vil si at alle skal møtes med respekt, en skal vise omsorg for elevene og stille krav ut fra innarbeidede normer for atferd. Skolen må være preget av en felles god praksis blant de ansatte i møtet med elevene og foreldrene. Elever må få ros for positiv atferd, men må irettesettes når de går over grensen for akseptabel atferd.

Nes ungdomsskole skal arbeide kontinuerlig for å forebygge mobbing og krenkende atferd

Målet er at alle elever skal føle seg trygge og oppleve et godt arbeidsmiljø. I arbeidet med dette inngår også følgende aktiviteter – som en naturlig del av skolens drift:

- Gode overgangsrutiner mellom barne- og ungdomsskolen. Det jobbes aktivt fra første dag med å skape et godt klassemiljø.
- Friluftslivopplegg for samtlige trinn. Bruk av nærmiljøet, sykkelturner, overnattingsturer. «Fra det nære til det fjerne». Fellesskapsopplevelse og mestring. Bygge gode relasjoner mellom elever, og mellom elever og personalet.
- Elevkantine. Rom for sosialt samvær rundt et sunt måltid.
- Vinteraktivitetsdag i nærmiljøet. Elever og personalet deler felles opplevelser.
- Nyttårsball. Opplegg for hele skolen. Elever og ansatte er gjester, foreldrene vertskap.
- Ulike klasse miljøtiltak. Markering av bursdager og lignende

Skoleledelsen

Dersom skolen skal kunne redusere mobbing og krenkende atferd, er det helt nødvendig at skoleledelsen går foran og leder arbeidet med å skape en skole med et godt læringsmiljø uten mobbing.

Tiltak:

- Følge opp rutinene som er utarbeidet
- Sørge for kompetanseutvikling
- Sørge for informasjon til alle berørte parter
- Sette mobbing og krenkende atferd på dagsorden og sørge for at det er kontinuitet i arbeidet
- Bestemme om det skal fattes enkeltvedtak i mobbesaker
- Følge opp evt. klager på de ansatte, for eksempel om lærere som mobber og krenker elever
- Ta imot varsler om mobbesaker, og sette i gang et arbeid for å løse saker

Alle ansatte på skolen må sette seg inn i kapittel 9a i opplæringsloven

Se rundskrivet Udir 2–2010 [«Retten til et godt psykososialt miljø etter opplæringsloven kapittel 9a»](#).

Følgende faktorer er grunnleggende for å utvikle og opprettholde et godt læringsmiljø

- God ledelse, organisasjon og kultur for læring
- Lærernes evne til å lede klasser og grupper
- Positive relasjoner mellom lærer og elev
- Positive relasjoner og kultur for læring mellom elevene
- Godt samarbeid mellom hjem og skole

Positive relasjoner lærer og elev

Den autoritative læreren har stor relasjonell kompetanse. Han eller hun bygger bevisst opp en positiv relasjon til hver enkelt elev, og elevene opplever at læreren bryr seg, viser omsorg og støtter dem slik at de opplever trygghet og tillit og blir sett av læreren. Læreren stiller rettferdige krav til elevene, og roser og korrigerer utfra klassens kjente og faste normer.

Lærerens evne til å lede klasser og grupper er en av de viktigste faktorene i arbeidet mot mobbing og for å skape gode læringsmiljø. God klasseledelse kjennetegnes av en tydelig struktur i undervisningsforløpet og formulering av tydelige mål for elevenes læring og læringsmiljø.

Læreren skaper engasjement og motivasjon for læring og bidrar til god selvfølelse hos elevene.

Positive relasjoner og kultur for læring blant elevene

Elever som blir sett og anerkjent av læreren, blir trygge også i forhold til andre elever. Kulturen i elevgruppa har betydning for både læring og væremåte. En klasse med kollektiv vi-følelse og et godt samarbeid vil skjerme om og beskytte hverandre og ikke tolerere at noen blir plaget eller krenket. Elevene blir trent i å løse konflikter, og uenighet oppleves ikke som en trussel. De vil oppleve det som positivt å være aktive og interesserte, og de vil akseptere ulikheter. Det er like greit å være flink som å ha faglige eller sosiale utfordringer.

Godt samarbeid skole - hjem

Dersom foreldrene og lærerne formidler de samme positive forventningene til elevene, blir det lettere for alle parter. Skolen og hjemmet må nærme seg hverandre og snakke samme språk. Når elevene opplever at de voksne setter de samme grensene for mobbing og asosial atferd, vil dette i seg selv virke forebyggende.

Tiltak:

- Gi god informasjon i møte med nye elever og foreldre
- Være spesielt oppmerksom i overganger mellom skoler og trinn
- Inspeksjon ute og i elevbygg
- Ta opp temaet krenkende atferd og mobbing i klassemøter og engasjere elevene
- Gjøre elevene bevisste på hvordan mobbingen foregår, om de ulike rollene elevene kan ha, at det ikke er tillatt å mobbe eller krenke, hvordan det oppleves å bli mobbet, og at mobberen også tar skade av å mobbe
- Ta opp tilskuerrollen. Passive elever forsterker mobbesituasjonen, og elevene bør lære hvordan tilskuere kan hjelpe til med å få slutt på mobbingen
- Ta opp mobbing ved bruk av mobiltelefon og Internett spesielt. Dette temaet bør også behandles på foreldremøtene med jevne mellomrom

Mal for å løse krenkende atferd og mobbesituasjoner

1. Mobbing eller mistanke om mobbing oppdages. Gjør undersøkelser og observasjon for å skaffe informasjon.
2. Orientér skoleleder. Avklar ansvar for oppfølging og framgangsmåte. Hva er hensiktsmessig i den aktuelle saken?
3. Foreta ytterligere undersøkelser og observasjon dersom nødvendig.
4. Samtal med den som er blitt plaget, for å skaffe informasjon og gi støtte
5. Samtale med den som mobber/krenker foretas. Selv om det er flere som mobber og krenker, må det snakkes med én om gangen. Hensikten med samtalen er å gi beskjed om at mobbingen er uakseptabel og må stoppe umiddelbart.
6. Samtale med foresatte for begge parter foretas, hver for seg.
7. Inviter til samarbeid for å få slutt på mobbingen, gjør avtaler om hva som skal skje og sett opp en ny samtale.
8. Enkeltvedtak. Skoleleder avgjør om det skal fattes enkeltvedtak når dere har oppdaget mobbing og krenkende atferd. Foreldre kan også be om at skolen gjør noe. Da må rektor treffe et enkeltvedtak. Rektor har ansvaret for å håndtere og videresende en eventuell klage på enkeltvedtaket.

9. Tiltakene dokumenteres og legges i elevmappe. Notat /anmerkning gjøres også i Fronter. (for eksempel : mobbeepisode, viser til samtale.. osv)
10. Oppfølging av kontaktlærer. Situasjonen følges inntil den opphører helt. Alle skal kunne gå på skolen sammen og oppleve sosial tilhørighet og trygghet. Etter en tid kan det være gunstig å ha en samtale mellom den som ble plaget, og mobberne, de som plager eller krenker. Ikke gjør dette for tidlig. Husk at det tar tid å komme over alvorlige krenkelser.
11. Søk råd og hjelp om nødvendig. Bruk tilgjengelig ekspertise, PP-tjenesten, SLT-gruppa eller andre ressurspersoner i kommunen. Dere kan også kontakte Statped dersom det lokale apparatet trenger assistanse.

